

Algirdas Ežerėnas

Per
degantį
sniegą...

Rezistencijos poezija
(1951 – 2011)

Vilnius, 2012

UDK 821.172-1
Bi226

Algirdas Bikulčius
Per degantį sniegą...
Rezistencijos poezija (1951 – 2011)

Maketo dailininkas Gediminas Ruzgys

© Algirdas Bikulčius
© Meninis redaktorius Gediminas Ruzgys
© Viršelio dailininkas Gediminas Ruzgys

ISBN 978-609-417-047-8

ALGIRDAS BIKULČIUS

Socialinių mokslų daktaras, 24 ekonomikos knygų ir 400 straipsnių autorius. Gimė 1932 metais Lietuvoje, Zarasų apskrities Tabaro kaime. Dirbo komunaliniame ūkyje, dėstė ekonomikos disciplinas aukštosiose mokyklose. Vilniaus universiteto ir Vadybos akademijos docentas. Nuo 1946 m. kūrė poeziją lietuvių ir rusų kalbomis, daugiausia socialinio turinio. Jos nepublikavo. Rankraščiai (daugiau nei 2,5 tūkst. puslapių) saugomi Lietuvos valstybės centriniame archyve ir centrinių bibliotekų rankraštynuose.

Turi nukentėjusiojo nuo sovietinės okupacijos statusą: iš šeimos buvo atimta sodyba, tėvas kalėjo lageriuose ir tremtyje 10 metų. Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos narys.

Literatūrinis pseudonimas – Algirdas Ežerėnas.

Tremtinys

Stalinmečio motyvai

Kai vakarais saulėlydis liepsnoja
Ir baigia deginti žabus diena,
O rytuose jau žvaigždėmis lynoja,
Patvinsta jų pribirus sutema,

Įsižiebia padangėje mėnulis,
Ir ritasi aukštyn skliautu nakties,
Žemumose pūkinės miglos liuli,
Širdy nubunda jausmas netekties,

Aš vėl vaizduotėje regiu gimtinę,
Vaizdingą Nerį tarp aukštų krantų
Ir ilgesys pripildo man krūtinę
Prisiminimų reinvyniu svaigstu.

Aš lyg regiu vėl gimtąją pastogę,
Ten kur bėgiojau, būdamas vaiku,
Maudyklą ežere, kur maudydavaus nuogas,
Vietas, kur žaista su draugų pulku.

Prisimena vėl Tabaro kaimelis,
Lyg veidrodis – tarp medžių tvenkinys,
Kregždutės, skrisdamos žemai sparneliais
Paliečiančios jį tyčia. Naktimis

Tarp ievų, gluosnių ir karklų žaliųjų
Jam atsispindi žvaigždės danguje...
Svajonių kiek ir kiek vilčių žaviųjų
Nušvito ten, kad dingt užmarštyje!

Galbūt aš iš tremties namo sugrįšiu,
Vėl vandenys Neries į valtį tykš,
Gimtus namus, draugus vėl pamatysiu,
Tik prarasta jaunystė nesugrįš...

1950

XXX

Stalinmečio motyvai

Vėl tau eiliuoju, mylima Tėvyne,
Dabar – kolaborantė Lietuva,
Savų sūnų-gynėjų išsiginus,
Tarnaujanti ateiviams, nelaisva.

Tu teisinies, kad tavo toks likimas,
Tačiau ne pirmas kartas tu pati kalta:
Meldiesi svetimiems dievams, saviškių išsiginus,
Ir jų užtai esi gal nubausta.

O neseniai į šalį įsileidai,
Tikėdamasi palankumo sau minty,
Banditus, tuos, kuriais senelės baidė
Vaikus, kuriuos išgynė praeity

Tavieji savanoriai ir doriausius,
Ateiviams liepus, Sibiran tremi,
Ant bruko apžiūrai meti nušautus
Tavų sribų, banditais juos mini.

Jei ne kaip Judas, tai kaip šventas Petras,
Jei šitaip elgsiesi prie svetimos ėdžios,
Pati tu pasikarsi, nuovoką praradus,
O jeigu ne, tave jie nukryžiuos.

Dabar tu svetima man, bet, deja, likimas
Karštai pamilti lėmė man tave,
Eiles eiliuot tau šaukia įkvėpimas,
Nes tu Tėvynė mano Lietuva.

Meldžiuosi, kad tave aplenktų pasmerkimas
Aukščiausio Teisingumo už kaltes,
Kurias darei tu ir darai, likimas
Istorijos kadenciją tau leistų tęst,

Kad tu atgimtumei, kaip Feniksas iš plėnių,
Pakiltumei iš nuopuolio dvasia,
To nusipurčius, ką iki šiol dievini
Ir ploji kam, ir plosi dar ilgai delnais ir mintyse...

Mamai

Stalinmečiu

Minutėmis gražių prisiminimų
Su mintimi sugrįžt namo naivia,
Aš lyg eilėraštis, ieškąs sau rimo,
Mintim skubu, Tėvyne, pas tave.
Tarp praeities mielų vaizdų iškyla
Man tavo akys, žvilgsnis jų graudus.
Aš suprantu jų jaudulingą bylą,
Kai lūpos taria tau brangius vardus,
Lyg skundą šermenų Petrų sūnelių
Ir tavo tėčio nelauktos mirties,
Manos tremties ir manojo tėvelio

Į lagerį įgrūsto be kaltės.
Tau negandų pūga pribarstė sniego
Į plaukus, o šarma ties smilkiniais
Kasmet didesnę platumą užgriebia
Šatenės buvusios dar neseniai.
Žinau, dažnai prie lango rymai
Gatvelės stebima žvilgsniu niūriu,
Ją greitai semia sutema naktinė
Žvėryno-priemiesčio be žiburių.

1951

Na ir kas

Stalinmečio motyvai

Melsvos miglos vėl žemę suvystė.
Skleidžia sutemų skraistę naktis.
Žvaigždėmis žiburiuoja jaunystė
Manyje ir smagus džiugesys.

Išeinu į palaukę miglotą.
Miega toliai, tačiau manyje
Skamba lyrika laimės eiliuota
Ir džiaugsminga jaunystės daina.

Kalvos polėkį mano ritmuoja.
Mano svajos-šviesioj ateity.
Jaunas aš-tad skirti man rytojai,
Nors nakties realybė rūsti.

Na ir kas, kad iš savo gimtinės
Aš išgintas rimuoju grėsmes,
Net savosios kilmės išsiginęs,
Žūti pasmerktas jos, – na ir kas!

1951

Svetur

Stalinmečio nuotaikos

Aš svetimas čia, žemėj svetimojoj,
Kaip svetimas Tėvynėje buvau,
Nes veltui tremtyje surast svajojau
Ramybę, dvasios atgaivos geidžiau.

Kaip Petras, kad saviškių išsiginęs,
Svetur aš svetimas tarp svetimų,
Čia atsitvėręs, taip kaip ir Tėvynėje
Nuo praeities ir nuostatų kilnių.

Manęs, ateivio, niekas čia nelaukė,
Tėvynėj – svetimas aš taip, kaip čia.
Čia ilgesys gyvenimą man niaukia,
Manęs su sąžais tyko ten klasta.

Man čia gudu – šaly baltų pusnyų
Be perspektyvos ir gyvent prasmės,
Savęs paties, lyg Petras, išsiginusiame
Akivaizdoje tykančios grėsmės.

Tėvynės meilė

Dar neatvėso meilė tau manoj krūtinėj,
Nors atėjūnams tu laižai batus,
Nors išdavei jiems tuos, kas tave gynė,
Į baudžiąvą jiems pardavei kitus.
Ateiviams patarnaudama trėmei sūnus
savuosius į vergiją,
Nors aš išvytas tavo iš namų sūnus,
Kolaboruojant priešui tau, praradęs tėviškę,
gimus namus,
Nors man tu neteisinga, neteisi
Esi

Tačiau brangi man tavo žemė ir dangus,
Laukai, miškai, tavieji ir žydrynė,
Ir žmonės vargstantys, nes tu – Tėvynė.
Tikiu, kad tu atsikvošėsi,
Atsitiesi,
Skausmingai pasimokius iš savų klaidų.
Tave aš myliu nelaiminga
Labiau, nei pirma,
Nors degina man kaktą tavo nešlovės žymė, -
Man tavo suteikta neva „bloga kilmė“.

1952

Nusikaltusi Tėvynė

Stalinmečio motyvai

Aš myliu tave, prarastoji Tėvynė.
Aš prisiminimuose myliu tave.
Graži lyg gėlė tu man pavasarinė.
Žaviuosi tavųjų žaibų ir griaustinių
Galia, Vaivos juostos didybe drovia.
Prisimena man tavo girios, pievelės,
Kalvų panoramos, regėtos kadais,
Pusnynai žiemų, tavo vasaros žalios,
Prie kelio mediniai stulpai su smutkeliais
Su rankom krumplėtom, kaimiečių veidais.
Man tinka rugių tavo liulančios jūros,

Svaigus šieno kvapas kupetose,
Štilis ant ežerų, vilnys Baltijos sūrios
Ir žmonės tavieji, jų gestai santūrūs,
Aiškumas jų elgsenos ir mintyse.
Aš myliu tave savo meile, Tėvyne,
Nors tu man tolima, mano man prarasta,
Kuri dėl ateivio manęs išsigynė,
Įsiteikdama jam mane lauk išgynė,
Dėl savo vaikų išdavimo kalta.
Ateivio suktai prigauta.

1952

Ištremtasis

Sovietmečio motyvai

Tai žvarbi, nesvetinga jaunystė,-
Vien keliai, begaliniai keliai,
Net be teisės ir vyliaus sugrįžti.
Horizontalai – kurti nebyliai...

Tremtinys aš savojoj gimtinėj,
Iš savosios Tėvynės – bėglys,
Net tėvų-giminių išsiginęs,
Minioje tarp tautiečių – baily.

Aš savojoj Tėvynėj – beteisis,
Tas, kurio išsigynė gentis,
Nei svajot, nei tikėti, nei geisti,-
Ateities numatyt negalįs.

Net kova su šėtono galybe,
Viešpataujant jam, negalima.
Lieka laukti iš dvasinio įmygio
Kol nubus užkeikta jo minia.

Bet nežinom nei aš, anei tu
Kiek užtruks amžių tai ir kartu.

1952-1953

Tėvynei

Stalinmečio nuotaikos

Bastydamasis svetimuos keliuos,
Lyg po dykyne
Šiurpstu. Čia stinga šilumos.
Kreipiuosi į tave: „Atleisk, Tėvyne!

Atleisk už tai, kad tau nusikaltau,
Kai palikau tave, teisėtai užsirūstinęs,
Dėl to, kad sūnus ištikimus tau
Tu išdavei ateiviui rusui,
Malonių jo tikėdamasi sau.
Dabar matau,
Kad tu apsigavai, todėl kenti.
Ir aš apsirikau tave palikęs.
Tad pasiteisinimų neieškokim praeity,-
Ten vien klaidų, kančių ir pykčio nykis.
Sugrišiu pas tave, lai neapykantos ugnis,
Skriaudų dukra, manojoj širdy užgęsta.
Bendra lai tampa mūsų ateitis,
Kad rastume kartu iš praradimų brastą.
Bendra lai tampa mūsų ateitis...“

Tėčiui

Auka tu piktojo nedalingumo,
Idiotizmo santvarkos auka
Ir dar – žmonių gobšumo ir žiaurumo,
Pavydo, dangstomo dogmatika sukta.

Vergijos dienos nebūty pradingsta,
Geriausi metai vysta ištremty
Už tai, kad tėviškėje triūsti drįsta
Daugiau, negu, kad stengėsi kiti.

Už tai jie tau „padovanojo“ grotas,
Tau spindi jų sargybos durtuvai.
Tau teko tai, ko nesuvokia protas,
Ko logika nepripažįsta, tai.

Svečioj šaly uodų, pūgų ir šalčio
Viltis ir svajos dengiasi šarma,
Dorybei kalinamajai be įkalčio
Išžiojo kapą žemė svetima.

Gal ir išauš, kada vėl giedras rytas,
Bet grobio praeitis neatiduos,
Išnyks lyg kliedesys niekšingas mitas,
Bet dvasios žaizdos visada randuos...

1952

Žiema Tėvynėje

Stalinmečio motyvai

Kambaryje tylu. Už lango snaigės sukas
Ir leidžias ant pusnyų ir namų.
Laukuos neišsisklaidantysis šaltas niūkas.
Jis supas
Ir kloniuos ir ant lygumų.
Jame dūluoja kaimas, grimztantis pusnyne.
Keliukas tuščias sniego plynėje
Vingiuoja, o ant horizontlankio užlinksta
Ir už jo pradingsta.
Ką tik iššvitęs,
Bet be saulės rytas.
Dangus – vienoda pilkuma.
Many mintis sustingusi ir nebyli
Joje taip pat žiema šarmota ir gili.
O prognozuojama tąsa jos neįžvelgiamai ilga.
Tik ilgesys rusena ir viltis many.
Kad laimė gal dar galima.
Nors – žiema...

Kūčių vakaras

Stalinmečio nuotaikos

Kūčių vakaras virš kareivinių
Mirga, žvilga žvakutėm žvaigždžių.
Šventės prievarta pats išsiginęs
Paslapčia jas sau vienas švenčiu.

Aš tarytum namie: Kūčių stalas,
O už jo susirinkus šeima,
Kuklios vaišės: ant stalo plotkelės,
Maldoje susikaupus mama.

Mėnesiena pastogėj įžiebia
Šalto ledo žvakes. Languose –
Ledo gėlės. Sidabrina sniegą
Ant palangių mėnulio šviesa.

Netikraja šviesa, atspindėta.
Aš girdžiu lyg tai varpo garsus.
Į mišias Piemenėlių jis kviečia,
Kas dar tiki, kas vylias, visus.

Bet tai tik vaizdinys. Išblaškytų,
Ištremtų, išardytų šeimų
Nesurinks net kvietimas bažnyčių,
Nesušauks į jausumą namų.

Virš rekrutininkų kareivinių
Mirga svetimas Šiaurės dangus.
Lieka šventės tik prisiminimas,
Kai palieka tikėjimas mus...

1952

Rugpjūčio 4 d.

(Aatoriaus motinos gimimo diena)

Lyg tarp gimtadienio svečių šiandiena
Nuo Šiaurės tolimos krantų svečių,
Mamyte, tavojo gimimo dieną
Tau sveikinimą nuoširdų siunčiu.

Linkiu tau išblaškytosios šeimos
Susibūrimo užstalėj šviesioj,
Kad baigtūsi ilgas, graudus laukimas
Tų, kas „užtruko“ šalyje plačioj“.

Žinau, dažnai viena prie lango rymai
Stebuklo laukdama, kad vėl gatve,
Staiga sugriš tie, ką išsiskyrimas
Svetur išvarė, išlydėjo ja.

Bet vis taip pat saulėlydžiai užgęsta,
Apšviečia blyškūs gatvės žiburiai
Tuščius šaligatvius, tarytum brastą
Per laiko upę, juostančią niūriai.

Pastipo slibinas. Viltis sugrižo,
Kad ištrėmimas baigsis, bus gerai
Ir per istorinių kvailybių išą
Plaukys vėl laimės ir doros laivai.

Dėkingas Tau už romiąją vaikystę,
Saulėtą (ją pritemdė užmarštis),
Už šviesiąją ankstyvąją jaunystę,
Už rūpesčius ir nemigo naktis.

Todėl iš šen,– iš Šiaurės svetimosios
Tau šiom eilėm linkėjimus siunčiu,
Sau vienas mintyse skelbiu Tau tostus
Ir Tavo šventę vienas sau švenčiu.

1953

Ruduo gimtiniėje

Draugai, žavus ruduo krašte manos gimtinės.
Man po triukšmingos vasaros miela rudens tyla,
Pavakarių rūkai ir miglos rudeninės,
Žavių netikėtumų pasala:
Kaštonais nuberti takeliai parko,
Nuauksinti berželiai ir klevai,
Kieme klanai vandens skaidraus ir šalto,
Tarytum būriniai senoviniai laivai
Iš pietvakarių skriejantieji debesys greitieji
Išblukintu, lyg drobė, dangumi,
Palaistantys vis žemę lietumi,
Jiems priešais, pleištu skeliančiosios vėją
Iš šiaurės žąsys imančiosios startą,
Dulksna, krapnojimas lietučio lėto,

Saulutės retas ir drovus šypsny,
Aistringa muzika siautingų vėtrų,
Dainų jų aukštos gaidos naktimis.
Puikus ruduo! Jame jauku ir gera.
O dar mieliau man rudenį namuos
Grožėtis juo per langą, lydint žarą.
Aš myliu rudenį šalies manos –
Idiliją žaismingos nedarnos.

1953

XXX

Aš vienišas svetimšalės keliuos,
Tarytum klaidžiodamas po dykynę.
Atsiprašyt tavęs su žodžiais atgailos
Aš grįšiu pas tave namo, Tėvyne.

Atleisk už tai, kad tau nusikaltau,
Paniekinęs tave, tave palikęs,
Kai paramos galbūt reikėjo tau.
Mane sukurstė apmaudas ir pyktis

Už tai, kad mus tu išdavei visus
Ir kad nepašaukei nuo priešo gintis,
Kai „hunų“ antplūdis užplūdo mus,
Teisę Tėvyne praradai vadintis.

Tiktai dabar, deja, aš supratau,
Kad tik kartu mes galim išsilaisvinti,
Kad tu man reikalinga, o aš tau,
Kad bendras kelias mudviejų į laisvę.

Tegul krūtinėj mano apmaudo ugnis užges,
Dukra manosios ir tavos nelaimės,
Nes tik abu drauge pajėgūs mes
Įveikt kliūtis susvetimėjimo ir baimės.

Sugrįšiu aš, Tėvyne, man atleisk,
Kaip tau atleidžiu tavo suklydimą,
Manęs už tai, kad palikau tave, neteisk,
Gražink eilėraščiui šiam santarvės (vienybės) rimą.

1953

Spalis Tėvynėje

Pilki, pilki rudens laukai platieji,
Miškai spalvota gaubiasi skraiste,
Ūkai po klonius vaikšto balzganieji –
Skaidrusis ilgesys su parašte.

Padangę dangsto niūrus debesynai,
Ja žąsys praskrenda rikiuote į pietus.
Į galvą braunasi prisiminimai,
Viešieji keičiasi į intymius, slaptus.

Per rasą nenudžiūstančiąją rudeninę
Pirmų šalnų nugeltinta lanka
Aš atėjau pas obelį laukinę,
Belapę, su nudžiuvusia šaka.

Prie jos akmuo pusiau apsamanojęs...
Ant jo aš piemenaudamas žaidžiau,
Paskui jaunatviškas svajas svajojau
Jau be draugų-bičiulių, vienas sau.

Graudoka man, nes vasara praėjo,
O dar anksčiau – pavasaris prieš ją.
Neliko meilės burtų ir tikėjimo
Nei gamtoje, nei manyje.

Paminklas Bolševizmui

*Pagal liudininko, buvusio kalinio
habil. Dr. Rimo Šimaičio pasakojimą*

Lagerio sargybinė. Ten šilta.
Dūmai kylantis aukštyn stulpu.
Penkiasdešimt šalčio. Sniego miltai
Supustyti patvory kaupu.
Paplavų duobė. Ten - bulvių lupenos,
Silkių galvos, puspuodžio ąsa.
„Liaudies priešė“ prie duobės suklupusi.
Ašaros ledukai akyse.
Paplavose kūdikėlis rausėsi,
Čiulpė lupeną. Staiga karys,
Šiltą apsimaukšlinęs kaliausė,
Su kibiru žengė pro duris
Ir ant abiejų tik – užt, ką nešęs,
„Priešų“ pavadinęs juos vardu.
Motina ir šio pasaulio svečias
Pamazgų apsidengė ledu,
Virsdami paminklais jų epochos,
Tos, kurią istorija prakeiks
Ir jau jai paminklo kito jokio
Niekada per amžius neprireiks.

XXX

Tylu. Visai nupliko beržynėlis.
Jis vėjams atviras, juo kiaurai vaikšto jie.
Nuvytę lapai kvepia tartum gėlės,
Nuvytusios, žydėjusios bargai,
Gailiu kvapu. Lyg sučypsi paukštelis
Ir vėl nutyla. Greitai ima temt.
Nuo ežero slinkt ima šaltas garas
(Migla) jos nēr kam sustabdyt, atremt...

Tačiau vis vien Tėvynėje man miela,
Sugrižus iš bėgimų ir tremties.
Vėl glosto širdį ir gaivina sielą
Tėvynės grožis, nuterliotas nelemtiems.

Mieli man jos pajuodę rugienojai,
Rudens rasojų ašara tyra,
Belapiai, erdvūs rudeniniai gojai,
Jos darganų minoriška giedra.

Lageryje

Pro pailgusį ilgesio stiklą
Pražiūrėjo akis
Viltis juodbruvė.
Laidai liniuoja stovyklą,
Laiduose – srovė.

Nurimkit sargybinių bokštų aukštybės
Ne sirena sustaugė staiga.
Tai tik aš ant laidų tų pakibęs,
Suskambėjau bevilte gaida.

1952

Liaudies priešė

Akyse ratytų raitės tvistai,
Kojos pynėsi ir linko vis.
Tundra varę jas enkavedistai
Siundė „liaudės priešes“ šunimis.

PPŠa ginkluoti automatais
Jie ne komplimentus švaistė joms,
O bjaurojosi triaukščiais matais,
Sakė, meškoms jas varą baltoms.

„Liaudies priešė“, gimusi mylėti
Žavesio pasaulį ir vilčių.
Svirduliavo ir nuo šalčio rietės,
Pasmerkta be teismo ir kalčių.

Nors jauna ji nenorėjo mirti,-
Alpulio neįstengė įveikt.
Snaigės liovusios ant jos blakstienų tirpti,
Šį eilėrašį man liepė baigt.

Į Lietuvą

Lageris. Naktis. Tyla ir alkis.
Lyg soties pavalgymo sapnai.
Ko staiga sukruoto Algis keltis,
Driskanomis rengtis skubinai?

Klipata, vos pavelkantis kojas,
Žiū – nušlitiniavo durų link...
„Kur? Į lauką? Taip atsilapojęs?
Ten gi šaltis toks, kad – Dieve gink!“

„TSSS! Manęs tu neišduok! Aš bėgu...“
„Kur?“ – „Į Lietuvą, pas saviškius...“
Lyg sargybiniui užminus sniegą.
Sušvagždėjo atsakas kraupus.

Kalinių jų Lietuva nelaukė.
Kas sugriždavo tuos vėl savi
Grūsdavo į šiaurės naktį kraupią,
Atėjūnams įsiteikdami.

Veltui jis tą naktį patikėjo
Kliedesių žaviu vilties naivios.
Keltis jam nuo narų nevertėjo.
Nuo jautai atstumtas Lietuvos,

Jis, lyg užpūsta liepsna degtuko,
Skėstelėjęs kryžiumi rankas,
„Spečbarako“ tarpdury susmuko.
Jo dvasia išskrido į dausas.

1952

Tėviškėje po audros

Gilų, skaudų pėdsaką paliko
Audros stūgavusios neseniai.
Daug pavasario gėlių nuvyto
Vos pražydusiųjų dyvinai.
Kiek kančių beprasmių iškentėta.
Kas pasvers tautos žmonių skriaudas,
Ašaras dėl žuvusių išlietas
Kas įvertins ir atlygins kas?!
Sprogsta medžiai po žiemos žaliuoti,
Iš po sniego keliasi veja.
Bet ilgai dar medžiai sužaloti
Apie vėtras pasakos, deja,
Šėlusias šaly praeityje.

Viską laikas pagaliau uždildys,
Tik nukastos gėlės nepražys,
Jų pavasaris nebeatšildys.
Ką pražudė kliedesių naktis,
Niekas niekada nebeatgis.
O svarbiausia – niekas nepagydytys
Jos suluošintų gyvenimų, širdžių,
Niekas neatpirks ir neatlygins
Milijonams netekčių skaudžių.

1952

Sniegas

Ar tu matei negyvą sniegą?
Ant antkapių jį ar matei
Ir ašaras, kurios nebėga,
Ledukais žvilgančios šaltai
Ant skruosto mirusio tremtinio
Ir ant blakstienų kalinės,
Sustingusias nuo padvelkimo
Epochos tos, kurią minės
Istorija visais laikais
Kai tūlas metas jos ateis?

O ar regėjai sniegą juodą,
Kai nepraeinanti naktis,
Įkalinusi gyvą godą
Ir rytmečio šviesias viltis,
Nebepalieka nieko balto,
O žemė apsnigta juodai,
Panašiąją į dangtį karsto,-
Baltumą juodą ar matei?

Ar sniegą degantį regėjai?
Ar jį liepsnojantį matei,
Kai karštą ugnį plaiksto vėjai,
Į dangų kylančią aukštai,
Kai sniegas tuo metu žerėjo
Žarijų ir ugnies šviesa,
Kai kibirkštys į dangų skriejo,
O ne pūgos šratų vėsa?

O gal matei tu karštą sniegą
Ir gal regėjai, kaip per jį
Nuo nelemtiems savosios bėgo
Jos netikėtai užklupti,
Palikę tėviškę, gimtinę,
Namus, draugus, šeimas, vaikus,
Per sniegą smilkstantį, ugninį,
Kai ginė karštis juos kraupus?

O sniegą ar matei raudoną,
Nuspalvintą žmogaus krauju,
Ten, kur nuo laisvės skiria „zoną“
Tvora spygliuotų apvijų?
O sudraskytąjį sproгимų
Ar sniegą kada nors matei,
Kuriam neparenku vis rimo,
Kai aš eiliuoju apie tai?

O ar regėjai sniegą alkaną
Su pikto vilko dantimis
Ir dyką staltiesę jo balta,
Šešėlių alkanas akis?
O gal regėjai iš barako
Kaip vilko badmirius kabliais
Per sniegą tą, kurio pakako
Pripampus tapti apvaliais?

Spalva geltona išdavystės
Dažyta sniegą ar matei,
Kai uzurpatoriai draugystės
Ja „atsilygino“ už tai,
Kai dažė sniego nekaltumą
Ta išdavikiška spalva
Ir kai klasta, atrodo tūno
Visur, net sniego baltume?

O ar regėjai sniegą žila
Karių jaunuolių plaukuose,
Kai šiurpino milinės milą
Jo neištirpdoma vėsa?
O gal matei per ištrėmimą
Staiga pražilusius vaikus
Nuo sniego laikmečio žieminio
Su pūgos pelenais perpus?

O aš regėjau, aš mačiau,
Nematęs būčiau jo verčiau.
Nestigo sniego įvairovės
Banditams skelbiantis valdovais...

1957

Baltų bažnyčių bokštai

Man vis sapnuojasi baltų bažnyčių bokštai,
Jų kryžiai kovų nutūpti, juodi,
Tarytum dūmų kamuolių, o gal juodų sparnų
pailbę mostai,
Ne, tai rausvų gaisrų, ne tai gaisrų fone liūdį.

Žinau gerai – seniai nuaižėjo per likimus ir
širdis karas.
Jau nebepliupsi staigūs šūviai, ausyse ilgai
spengia,
O kovai, sapno kovai, tartum susitarę
Pakyla vis nuo kryžių tų staiga

Ir klaikiai klykia, kaip tada iš nevilties ir baimės,
Nuo klyksmo to mane nusmelkia gailėstis
kraupus,
Kaip ir tada, dėl neatlyginamos,
nepataisomos nelaimės
Ir dėl naujų karstų, papildžiusių kapus.

Per degantį sniegą

Algirdas Ežerėnas

Sūnų, netekusiųjų motinų, vaikų-tėvų seniai
nudžiuvo skruostai.

Būties paviršiuje – rintis sklandi.

O man sapnuojasi vis kažkodėl baltų
bažnyčių bokštai

Ir kryžiai, kovų nutūpti, juodi.

1958

Absurdika

Biustas smailabarzdis, plikagalvis
Ant aukštos fanerinės dėžės...
Sueigos rėksmingos, tuščiakalbės
Su linksniavimu jo pavardės...

Galvos atmestos tuščiavidurės
Su ranka pakilusia tiesia,
O kita su gniužulu kepurės
Miestų ir kaimelių aikštėse...

Jo pagarbinimo ritualas,
Garbstymas absurdo netiesų
Ir orus nesibaigiantis melas,
Vytinantis grybelius ausų.

Zonose įtverdintų skelbimas
Amžinai laimingais ir laisvais,
Kad žmogus – užrištaburnis mimas
Gali reikštis taip, kaip įsigeis.

Paskyrimai, skelbiami rinkimais,
Uzurpatoriai – žmonių tarnais,
Skurdas ir klusnumas – pasiekimais
Ir laimėjimais jų dievinais.

Kas tai? Rafinuota beprotybė?
Apverstas gyvenimo važys?
Ištaigavimas dėl proto stygio,
Ar sunkaus ligonio kliedesys?

1958

Mes kaliniai

Mes – kaliniai. Aš – ZEK'as „laisvės“ zonos,
Tu – lagerinės zonos kalinys,
Abu vergaujame mes tik už kriaukšlę duonos,
Bet sočiai lakiname lagerio šunis.

Mes – kaliniai. Aš – „laisvėje“ beteisis
Ką noriu veikt, kur noriu nuvažiuot,
O tu kalėjime numirti laisvas,
Vergavęs mūsų vergvaldžiui užuot.

Visus mus supa, tramdo, slegia zonos
Draudimų, baimės, žemiško „dangaus“,
Jos kuria mumyse piktus šėtonus
Ir angelus tikėjimo slogaus.

Išskirstyti ir patys išsiskirstę
Į zonas savo nuožiūra, beje,
(Ar ne vis tiek, kurioj iš jų išmirti)
Mes zonų prisikūrėm savyje.

Susvetimėję esam, užsidarę,
Pavydūs, agresyvūs, negerai,
Paklusnūs vien tik tiems, kas zonas tveria.
O perspektyva šitokių niūri.

Visi mes kaliniai, kurių kalėjimas –
Banditų gaujos valdoma šalis,
Kurią kažin kodėl apleido Dievas,
Laimingas kurioje tik niekšas ir kvailys.

1966

Caras nuogas

Griaudžia radijas, tarška spauda,
Giria varsas gensekiškos togos.
Grupės ploja, o aš pašnibžda,
Klausiu bendro „Ar caras ne nuogas?“

Vis daugėjo tokių, kaip aš,
Tų, kas raukos, lyg dilgčiotų spuogas,
Bet dar tyli, kol daug kas supras,
Kad gensekas, – karalius jų nuogas.

Tūlas ploja katutėm ir plos,
Ir iš nuostabos stings, tartum jogas,
O aš laukiu ir už nugarų slepiuos,
Nes bijau, nors matau – šachas nuogas.

1965

“Komunizmo kūrėjai”

*Parašyta pagal autoriaus krikštėvio
Antano Juodvalkio (1903-1997),
buvusio Vorkutos kalinio, pasakojimą*

Plechnovas, Marksizmo
Garsusis „teoretikas“,
Padaręs „atradimą“,
Jį garsino kadais,
Kad, kuriant socializmą,
Procentų bent 15-kos
Dalyvių to kūrimo
Jo erai neprireiks,
Nes jie jau susargdinti
Kapitalizmo užkrato.
J. Stalinas patikslino
Šį skaičių, jog, matyt,
Prireiks procentų 20-t
Žmonijos naujo meto
„Išbraukt“, kad komunizmo
Statyti netrukdyt.

Šio teiginio jis neslėpė
Nuo savo politrūkų,
O šie – nuo išmarinamųjų
Lageriuos aukų,
Jiems pasaką jie sekė,
Kad jie drausmingai triūstų,
Taip misiją tęst kilnią
Dėl ateities kartu,
Jiems gerbuvį statydami,
Ir netgi nesvajotų
Iš lagerio sugrįžti
Į laisvę „dūkt ir šokt“:
„Jūs kuriat komunizmą
Ir tuo tik sau didžiuokitės,
Nes esat nurašyti
Istorijos pačios...“

1966

Rezistento lektoriaus viltis

Aš grūdą laisvės ir vilties į uolą sėju,
Nes dirvos sėjai neturiu kitos.
Nupūsto įsėlį maniškį vėjas.
Jis nesudygsta ant uolos šaltos.

Tačiau aš vėl iš naujo sėju, sėju, sėju
Iš metų į metus, į dieną iš dienos,
Sutramdo nelemtiems galia antėjus,
Nutyla aidas nutrauktos dainos.

O aš vilijuosi vis, kad po patyčių
Laimingas grūdas, aš dar vis vilijuos,
Patekęs į uolos nežymų plyšį
Galų gale sudygs ir sužaliuos.

Suskaldys uolą jo šaknų galybė,
O sėklos naują įsėlį pasės
Džiaugsiuosi žūtimi epochos stygių,
Nors jau manęs neprisimins ničnieks.

Amžininkas

Man buvo spąstai paspęsti,
Kalėjimas atvertas,
Pekla žėravo iš arti,
Buvau draugų pragertas.

Mačiau, kaip smakas nerangus
Man skirtą prarijo,
O žemėn nuverstas dangus
Pasiėmė Mesiją.

Epochos pasmerktas buvau,
Buvau minios atstumtas.
Daug kartų be kovos žuvau
Lyg po kanopom grumtas.

Grobikai siautę atvirai
Atėmę buvo protą,–
Lipau, apgautas nedorai,
Į svetimą Golgotą.

Atskleist, kaip išvengiau žūties,
Nesiverčia liežuvis.
O gal kalbu iš nebūties,
Nes aš seniai jau žuves?!

1970

Kaukolės

Vėjas švilpiniuoja pro skylėtas kaukoles
Įlaužtas ir pragręžtas kulka.
Braižas man pažįstamas, taip rašo tie, kas jaukia
Laikmečio charakteristiką.

Daug aukštakakčių kaukolių sutraiškytų
Šūviais, specautoavarijose, kauptuku...
Gieda choru. Žodžiai vėjo tariami neaiškūs,
Bet perklausti, pasiteirauti nesaugu.

Aš pasakoju ne apie atodangas prie senpilės,-
Tai švebeldžiuodamos labai svarbias mintis
Mums šaukia vėjo švilpesiais skylėtos kaukolės,
Sušaudyta, suvažinėta, užmušta epochos
išmintis.

1978

Tėviškės rimai

Paežerė glėby drovaus alksnyno
Ir nuokalnė vilnijančių rugių...
Jų svaigulį nuo jauno vėjų vyno
Apsalusiu širdies žvilgsniu regiu.

Viliojimą prisirpusių vyšnyų,
Prisirišimą svirčių pakeltų
Ir nuoširdumą sodo jaunuolino
Kasdien, kasnakt aš širdimi juntu.

Kalvynų panoramikos solfedžio,
Mokyklinio dienyno pavardžių
Ir pempijų plakamų purienų kniedžių
Skambėjimą širdies klausu girdžiu.

Tai tyvuliuoja jaudina ir skamba
Prisiminimų tonika švelni.
Tai Tėviškė rimuoja mano jamba
Ir daktilį, nes jos lyra many.

Ar ne tu, lietuvi!

Ar ne tu atidavei Tėvynę
Stalino kariaunai be kovos,
Vykdai jo komandas lyg eilinis
Priešas savo žemės Lietuvos?
Ar ne tu, išduodamas tautietį,
Lietuvą pasmerkdamas išnykt,
Pats į ją paleidi šmeižto ietį,
Atėjūnui geisdamas įtikt?
Jei ne tu, grobiko įsakytas,
Tai toks pat, kaip tu, lietuvis kitas.
Ar ne tu darbams lietuvi gaudei,
Jį įdavinėjai ar ne tu?
Jo šeimyną ar ne tu iššaudei
Savo nuožiūra kitu metu?

Ar ne tu ateiviui, savo priešui,
Ką išvežt svetur badei pirštu
Į krūtinę Lietuvos tautiečiui,
Paglemžei jo turtą, ar ne tu?
Jei ne tu, tai iš kitos pasvietės
Bet vis viena, toks kaip tu, tautietis.

Ar ne tu neparėmei tautiečio,
Draugiškos prirėikus paramos,
Su tokiais, kaip pats meteis į spiečių
Prie „iš centro“ siūlomos naudos?
Įsiteikdamas ar ne tu žalėjai
Lietuvą, ar ją teršei ne tu,
Šunimi ant ginusių ją lojai
(Nuo lojimo to man dar kurtu)?
Jei ne tu, tai man labai matytas
Toks, kaip tu lietuvis tūlas kitas.

Ar ne tu tautos paminklus griovei,
Kryžstulpius pakelėse kirtai
Kaišiojai kliūtis tautos gerovei,
Komunizmą kurdamas lyg tai?
Ar ne tu šiltadaržius buldozeriais,
O sklypelių viršplotį – vikšrais,
Laidydamas iš tribūnos kosereę
Prieš „nedarbo pajamas“, arei?
Jei ne tu po balių-išgertuvių,-
„Elitą“ kitų tokių lietuvių.

Ar ne jūs, įtakingiausias tapę,
Būrėtės į šutveles draugų,
Sajungas, tiksliau pasakius – mafija,
Nepraleidote pirmyn gabių?
Ar ne jūs Lietuvoje prie lovio
Braudamiesi, man graudu rašyt,
Privertėte dažną viltį drovia
Prasigerti ir nusižudyt?
Jei ne jūs, tautos šlovės kastuvai,
Tai tokie, kaip jūs, kiti lietuviai.

Ar ne jūs, įkūrę aibe šutvių
Ir kas sau smaugstydami gaires,
Atsitvėrę interesais grupių,
Reiškėte vien savo: “Kas tai aš!”
Nuomonei viens kito nepakantūs,
Iškrovų sukeldami trenksmus,
Nesiskaitantys su argumentais,
Keikėte viens kitą ar ne jūs?
Jei ne jūs, kokių aš aibę matęs
Tai kiti lietuviai tokie patys.

Ar ne tu, savim užtvėręs kelią
Talentui ir protui Lietuvos,
Jai lėmei vidutinybės dalia,
Vaidmenį pastumdėlės naivios?
Ar ne tu savos tautos aktyvą
Paskala išjuodinti skubi,
Žeidžiantįjį apkalbos motyvą
Su pasigardžiovimu skelbi?
Jei ne tu, morališkai nupuolęs,-
Kitas toks lietuvis pavyduolis.

Ar ne tu valstybėje vartojai
Kalbą svetimą anuo metu,
Žodžiais svetimtautiškais maitojai
Savo gimtą kalbą ar ne tu?
Ar ne tu dėl savo ištižimo
Vienišką vaikeli augini
Lietuvai paskelbęs išnykimo
Nuosprendį, kad myli ją, mini?
Jei ne tu, kenkėjas savo liaudies,
Kitas toks lietuvis savanaudis.

Ar ne tu lietuvis nutautėjęs
Lietuvoj gyvendamas kartu
Su tautiečiais, savo broliais riejies,
Niekini lietuvi ar ne tu?
Ar ne tu veržiesi į ataką,
Vienytis šauki jėgas aršias
Prieš savųjų bočių gimtą šneką,
Ainių jų istorines teises?
Ar ne tu anksčiau lietuvis buvęs?
Tai, vadinasi, kitas toks lietuvis.

Ar ne tu (teiraujuosi vėlokai),
Išvestas lemties iš Lietuvos,
Papročių lietuviškų nemokai
Savo palikuonių ir kalbos?
Sriūbaudamas gaudžią nostalgiją,
(Sutinku istorija kalta),
Ar ne tu nutraukei ryšio giją
Su tautiečiais savo ir tauta?
Jei ne tu – tas už apkrauto stalo,
Tai lietuvis toks iš kito galo.

Dėl ilgesnio rublio, košės šaukšto,
Ar ne tu vis greitas įsiteikt,
Dėbčioji iš savo posto aukšto
Į mane, lyg iš dangaus beveik?
Ar ne tu keiti tautos vienybę
Į ambicijos šūksnius mainais,
Skaldai tautą, silpnini valstybę
Rietenomis, sambūrių vaidais.
Ar ne tu, buktai tautos elites?
Jei ne tu – toks pat lietuvis kitas.

Ar ne tu mus alkoholiu girdai,
Gerdamas patsai? Tautos vaikai,
Ar ne tavo paleisti debilai
Dėbčioja į Lietuvą buikai?
Lyg šagrenės odą, savo tautą,
Ir jos Lietuvą baigias naikint,
Paverstą tau padedant į autą
Kas, sakyki, ją turėtų gint?
Nors vilties mažai turiu, bet rasi,
Kol dar laiko yr, pats susiprasi.

Kai užsimerkiu

Kai užsimerkiu, vis matau aš taką
Ir ritmišką ciksejimą girdžiu.
Tai tėtis prie klėties vis dalgį plaka,
Išplakęs, vėl jį plaka iš pradžių.

O pievos, šienapjūtis išsiilgusios,
Jo laukia, negalėdamos sulaukt.
Žiedadulkėmis dulka liaunos smilgos.
Daug pievoje žiedų, palimos daug.

O tėtis prie klėties vis dalgį pusto.
Seniai išaušo rytmečio žara.
Rasa atokaitoje greitai džiūsta,
O tėčio pievoje dar vis nėra.

Galbūt raudonarmiečiai jį nuvarė
Nuo pievų ir nuo tėviškės laukų,
Už meilę darbui etapu išvarė
Į Sibirą, atskyrė nuo vaikų...

Taip buvo... Karveliškėse jo kapas...
O aš, kai užsimerkiu, vis girdžiu,
Kaip Tabare* tėvelio dalgis plakas
Kiekvieną rytą, nuo antrų gaidžių.

1986

*Tabaras – kaimo pavadinimas.

Rezistentai

(Prie nežinomojo rezistento kapo)

Mes žuvome, nes Lietuvą mylėjome
Už būtį ir gyvenimą labiau.
Dėl jos mes savo mirtį nugalėjome
Ir tapome nenugalimais jau.

Nuo rankos priešo ar kolaboranto
Mes kritome Tėvynės miškuose
Ir Sibire, kad jumyse gyventų
Mūsiškė laisvės ir narsos dvasia.

Mes buvome jauni, linksmi ir gražūs,
Kai mus liutaurai pakvietė kovos.
Šakų rankas dėl mūsų veltui gražo
Pušelės kalvinėlių Lietuvos.

Nebirkite ašaros į kapo smėlį!
Prie mūsų kapo nepalink galva!
Paminklu mūsų tapki prisikėlus
Laisva, ori, laiminga Lietuva!

Mano tėviškė

Mano tėviškė – viražai panoramos,
Vingis lauko žvyrkelio drovus,
Praeities tragedijos ir dramos,
Ežere atspindys dangus

Ir kuklių pievelių smilgų šokis,
Ilgesys, nubėgantis keliu
Bei kalvų suktiniai, nuokalnės atokios
Ir orumas lauko ažuolų.

Vėl varpais man gaudžia tavo rimai.
Vieversėliai tavo skamba vėl,
Diriguoja jiems laukų arimai,
Nuvingiuodami vagų eilėm.

Pas tave aš vėl tampu tavaja
Pas tave Praamžio pakviesta,
Nuostabos palaima amžinaja,
Tavo krašto amžina dvasia.

Žydėk pavasari

Žydėk, pavasari! Atgimki, žeme!
Klestėk, dainuok, pavasari svaigus!
Iš ežerų tegul žydrumą semia,
Nutirpdęs ledą tėviškės dangus.

Tegul švelniom lelijom pasipuošia
Darželiai, pamiškės ir ežerai!
Tegul miškai sugrižti paukščiam ošia,
Ateivių vėjams išgintiems bjuriai!

Pavasaris dėl prarasto neliūdi.
To, ką žūtis užbūrė – neatburt,
Neatgaivinti, ką žiema pražudė.
Pavasaris ateina žemėn kurt.

1991

Motulė

Aukštam kalnely guli
Palaidota motulė.
Išvargus vargą bargą,–
Darbų darbelių darbą,
Kur: tvartas, daržas, pečius,
Galvijai ir vaikai,
Nėštumas, vystyklai...
Šviesių dienų nemačius,
Per maldą ir rožančių –
Pinkles iš dvasios pančių,
Nemačius džiaugsmo švenčių,
Iškentusi gyvenimą,
Kur viešpatauja baimė,
Kur uždrausta, negalima...
Visi motulės gaili.
Taip žirgo gaili raitelis,
O samdinės išpaikėlis.

Slapčia išverkus aimaną,
Širdim švelnia ir tyrą
Iškentus nusižeminimą
Prieš anyta, vyrą,
Prieš gimines piktus
Ir vanagus vaikus
Bei viešpatį Dievulį
Šaltoj žemelėj guli,
Palaidota motulė.

1994

Nutilo daina

Mūsų žygio daina,
Daina
Dar visai neseniai,
Neseniai
Telkė veiklai tave
Ir mane.
Ją kartojo aidais kalnai
Aukštai
Ir miškai.

Buvo ta daina gyva,
Gyva,
Įspūdinga, darni
Ir skambi,
Ją siūbavo visa Lietuva
Laisva,
Jai tikėjom širdimi ir galva
Blaivia,
Susiėmę už rankų visi,
Visi.

Neįvyko lyg nieko visai,
Visai,
Tik šešėliai juodi debesų,
Debesų,
Užgesino šviesas mūsų ryto gaisų
Ir perkūno trenksmai,
Trenksmai
Mūsų dainą užgožė visai,
Visai.

Ir gudu ir nyku visoj šaly,
Šaly,
Joje dūksta tamsos gaivalai,
Gaivalai.
Aš grūmoju jiems veltui, o tu tyli,
Tyli.
Mes visi su daina sykiu žengę žvaliai,
Žvaliai,
Išsivaikščiojome kas sau pašaliais,
Pašaliais.

Kas nutiko?
Kur dingo daina,
Daina,
Ką tik vienijusi mus visus,
Visus?
Ir kodėl mes vėl tapome tiktai minia,
Minia,
Su pikta, bet bailia mina,
Mina?
Mūsų žingsnis kodėl vėl vangus,
Nedrašus?

1996

Aš medis

Esu aš medis. Mano šaknys gilios – gilios.
Tėvynės žemė girdo syvais jas,
Į mano lają beria naktys tylios
Tėvynės amžino dangaus žvaigždes.

Esu aš medis viesulų pagairėje,
Nuo miško, jo užuovėjų nuošalyje,
Plynam lauke kažkaip išlikus gairė
Pirmykštės girios, vienu du su stichija.

Manęs nelepina harmonijos pagunda,-
Tėvynėj mano neramu labai.
Audrų griaustiniai per mane nudunda
Ir išsikrauna į mane žaibai.

Pirmam man tenka negandų agresija,
Kaitra, sausra ir liūtys, ir šalna,
O kai ruduo lapus ne medžių plėšia,
Pirmiausiai jis apnuogina mane.

Dizainai miestų, plačios autostrados,
Automobilių žiburiai – toli,
Kažkur paradai vyksta, mainos mados...
Aš vienas nuo jų kičo nuošaly

Laimingas nelengvu savuoju būviu
Ir vienybe su šalimi sava,
Ir lenkiančiu šakas jos amžių krūvių,
Panorama šia Lietuvos žavia.

Nes medis aš, o mano šaknys gilios,
Tėvynės žemė girdo syvais jas,
Į mano lają beria naktys tylios
Tėvynės amžino dangaus žvaigždes.

1997

Jie nežuvo

Ne, Jie nežuvo kovoje. Ne, Jie nežuvo,
Tik įsiamžino paminklų žalvaryje ir akmenyje,
Tik susivienijo Jie su Tėvyne Lietuva,
Dėka Jų žygdarbio laisva ir amžina.

Ne, Jie ne krito kovoje. Ne, Jie nekrito,
Nors tvirtintų ką kitą atkaktūs,
Jie tik įdvasino paminklų marmurą, smiltainį ir
granitą,
Kad ainiams skelbtų amžinai kovos idealus.

Jie nukauti ir nukankinti, numarinti, nužudyti,
Bet teigdama, kad Jų nebėra, klysta nuomonė
naivi,–
Jie savo žygdarbiu įamžino Tėvynės laisvės Vytį.
Visi tarp mūsų Jie ir mummyse, tad amžinai gyvi.

Ešelonai

Ešelonai vis dunda ir dunda,
Gyvuliniai, užkaltais langais.
Vežamųjų kartojantis skundą
Dundėsis niekada nesibaigs.

Traukiniai tie vis eina ir eina
Iš siaubingos, šiurpios praeities
Per netylantį skundą ir dainą
Sopulingos kartų atminties.

Lyg per sandūras ratai vis bilda
Nelemties riedmenų geležis
Per išlikusių protus ir širdis,
Mūsų protus ir širdis vis.

Amžinai skausmas spaus karštas ašaras,
Rūstis nuoskaudos kibirkštis skels,
Stingdys šypsenas amžinas pašalas,
Lyg žiedai, nužerti nuo obels.

Amžinai vyks košmariškas eismas
Ir procesą nepabaigtą tęs
Žmogžudžių ir jų santvarkos teismas
Ir bausmės jų vertos nesuras.

2001

XXX

Lietuviai, lietuviai, lietuviai,
Atleiskit, miniu jus liūdnei,-
Ir esantys dar ir jau buvę,-
Aš asistavau jums ilgai.

O jūs vien tik sau asistavote.
Kai stigdavo man paramos,
Jūs tenkinot poreikius savo
Ir siekėt vien savo naudos.

Distancijoje vos pirmuoju
Išeidavau – tramdėt mane,-
Tuoj pat man pakišdavot koją,
Ar stumteldavot alkūne.

Tik tiek, kiek buvau jums naudingas,
Mane toleruodavot vis,
Už gerą dažnai atsiligindavote,
Kaip sakoma, akmenimis.

Ne, aš nepykau, nes tarpusavy
Jūs elgėtės lygiai taip pat.
Tai aš konstatuoju su liūdesiu
Dėl jūsų ir gailesčiu net.

Tik jį nežinau adresuoti
Kam – tautai ar kartai tautos
Ilgai bolševikmečiu mokytai
Neremt bendrą savo kartos.

2006

Lietuviai

Lietuviai, lietuviai, lietuviai
Skirtingų vardų ir veidų,
Gyvieji, išmirę ir žuvę,
Dėl jūsų graudu ir skaudu.

Nes kiek yr lietuvių, tiek priešų.
Regiu juos, kiti – ne draugai
Tokių pat kraštiečių-tautiečių,
Istorijos-auklės bargai

Globotų ir auklėtų-mokytų
Ir net pavyzdingai baustų,
Kad jie savo tautą godotų
Ir vienytus veikti kartu.

Jai nieko deja nesigavo.
Žiūrėjo jie vien tik savęs
Ir lipo per artimą savo
Į savo gerovės kalvas,

Lyg tai neturėdami proto,
Nes buvo tautos tai Golgotos
Tiktai iš skirtingos šalies,–
Kam iš dešinės, kam – kairės.

Tauta išsilakstė, mažėjo,
Vangi apsigint, atsispirt.
Tautiečiai tarpusavy riejas,
Lygtai pasismerkę išmirt.

O tūlas pavojus grėsmingas
Jau išskleidė juodus sparnus
Virš jų Lietuvos nelaimingos,
Išskėtęs grobuonies nagus...

2004 09 18

Kovo 11-osios 20-metį minint

Ne dvejojamas, ne pašnibždom, ne iš atstumo,–
Garsiai, atvirai skelbiu: „Stebuklą būna!“
Melas, kad jie – pasaka vaikams
Bei naiviems vaikėzams paaugliams.
Aš stebuklą tikrą pats mačiau,
Nors tada taip pat, kaip Jūs mažčiau.
Kai gyvenimą mes vargome nelaisvėje
Lietuvoj pavergtoje, beteisėje,
Tamsoje tautų galeros triumfo
Ir šešėliuos kompartkomų rūmų,
Kai mus nuo pasaulio viso gynė
Uždanga šarvuota geležinė,
Kai ištrūkt nuo savo nelemtiems
Išeities nebuvo, net vilties,
Kai mus tramdė žvėriška galybė
KGB ir smurtinė valstybė,
Aš, kaip daugelis, stebuklais netikėjau,
Nors rezistavau tiek, kiek galėjau,–
Tiek, kiek leido lektoriaus tribūna,
Bet stebuklą, aš maniau, nebūna.

Nors visų, kas skriaudą-skurdą kentė
Gūdžioje sovietinėj nelaisvėje
Ir net vergvaldžių kolaborantų
(Pastarųjų dėl savų kėslų –
Tapti krašto vienvaldžiais tikslu)
Dvasioje brendo siekis išsilaisvinti,
Bet laisvė mums atrodė taip toli,
Priespaudos žiema tokia gili,
Kad tikėti neleido situacija.
Ir staiga – stebuklas, grįžo laisvė.
Bet jis dovanojo ją ne pats,–
Išsilaisvinome per stebuklą mes.
Tad dabar tikiu,- stebuklų būna,
Tik juos kuria ne dalia-fortūna,
Ne išganyką mums nešanti dievybė,
O valia tik ir tautos vienybė.
Prieš dešimtmečius du tai įvyko,
Aš mačiau stebuklą, ten buvau
Ir jo burtų įtaiga svaigau,
Kai staiga gūdi tamsa išnyko,
O gilios nakties dangus nušvito

Laisvės ir išsivadavimo šviesa,
Melo įšalą sutrupino tiesa...
Tai 11-tą įvyko kovo,
Pergalė apvainikavo kovą,–
SSRS imperija sugriuvo,
Ją galingą, didelę, ginkluotą,
Tartum Dovydas galiūną Galiotą
Ryžtas ir tautos valia nukovė,
Laisvę atimtąją sugražino,
Išvadavo Lietuvą Tėvynę.
Amžina šlovė – kovoj kas krito
Vos sulaukė laisvės saulės ryto
Ir šlovė visiems tiems, kas užkūrė
Lietuvai vėl laisvės aukurą!
Bet kova dėl laisvės tebevyksta,–
Tyko ją sovpasalų drakonai,
O jų meto nuostatų šėtonai
Bando mus kerėt kerais gobšumo
Ir šėtoniškojo savanaudiškumo,
Siekia išardyt tautos vienybę,
Šalį įšale įšaldyt stingio.

Galutinė pergalė tad dar ateityje.
Pašaukti mes Praamžio valia
Laisvę ginti ir sutvirtinti ją
Kad visuotina istorija pati
Vardą mūsų Lietuvos valstybės
Įrašytų likti ateity
Į rejestrą laisvės amžinybės.
Bet nepasikliaukime fortūna,
Nes stebuklų be kovos nebūna.

2010

Tas šventasis naivumas

Tarybinis kritikas, tuometinis Lietuvos Rašytojų sąjungos pirmininkas V. Svencickas atvykęs į išsilaisvinsią Lietuvą poetą patriotą Bernardą Brazdžionį pristatė susitikimo su visuomene ir teležiūrovais metu, kaip „nelabai talentingą, bet žymų“. Netrukus rašytojų antologijoje jis buvo taip apibūdintas, kad skundėsi: „ Taip praeina žemiškoji šlovė...“ Ir netrukus mirė.

Koks tu mielas, Bernardai Brazdžioni,
Savo patiklumu, naivumu
Man buvai, kai šypsojais šėtonui,
Išsiilgęs Tėvynės, namų,
Spinduliuodamas laimės džiaugsmu

Tu skridai į „išlaisvintą Lietuvą“,
Bet Tavos paliktos Lietuvos
Jau nebuvo,–
Prarijo ją sietuva,
Atplukdyta sovietų Maskvos,
Be kovos ir nebojant kovos...

Lietuvoj jau nebuvo lietuvių,–
Šiaurės tundroje ir miškuose
Kas badu, kas sušaudyti žuvo jie.
Lietuva Tavo, Benai, visa
Buvo tundros plyne paversta
Ir keružių...

Joje reiškęs vien kolaborantai,
Valdė ją, jie „tautos“ išrinkti –
Ekssovietmečio niekšai-mutantai,
Tapę Lietuvą engti „laisvi“,
O doruosius jos niekinti, žeminti.

Tu šypsojais kūrybos „kolegoms“,
O vadai jų sovietų kilmės,
Smogė, triuškindami Tavo ego,
Vėzdu duotu jam jų padermės.
Klydai Tu, kai į glėbį jų bėgai!

Ekssovietmečio monstro chalujai...

Kai klastingai tau smogdavo jie,

Tu manei, kad jie – irgi Lietuviai.

Skundeis: „Baigiasi šitaip šlovė

Ir kūrybos iliuzijos buvę“ ...

Tavo Lietuvą globė banditai

Sovgaujosi ir niekšybės vergai,

Išugdyti sovietbolševikų,

Ir jie Lietuvą engs dar ilgai,

Tartum niekas nebūtų pakitę...

Jau imperijai blogio sugriuvus

Tu nuo savo tautiečių žuvai,

Nes jų tarpe Tu-vienas poetas lietuvis,

Mums lietuviškai deklamavai.

Koks naivus Tu, Bernardai, buvai...

2010

Gyvenimo smuikas

Girdžiu, kaip griežia giltinė

Man smuiku už pečių,

Kaip dienos bėga virtine

Spartėjančiu greičiu,

Kaip laiko vilnys taškosi

Už kylio eldijos.

Jis pjausto jas, kaip vašką,

Tačiau jį gremžia jos.

Aš smuiką tą gyvenimo

Dabar dažnai girdžiu.

Skubėti dirbti ragina

Jis skambesiu gūdžiu

Ir aš jos skambesio klausau...

Jis grieš, jis nenuvils,

Styga kol paskutinė jau

Nutruks ir jis nutils.

Gyvenimas ir daina

Skardingi Karoliniškių šlaitai
Pirmi pažadino many poeta,
Nežiūrint į žiaurius laikus ir tai,
Ką ainiai pavadins leidyklų veto.

Pavasariai lazdynus pumpuruos,
Nerin „džiūvėsius“ merks bedantės žiemos,–
Mana lyra joms „Karolinkėms“ gros
Pagal gaidas atodangų morenos.

Pagal lakštingalų melodijas vaizdžias
Ir žvalų dirigavimą vėjelių gūsių
Ji joms skambės tol, kol tik būsiu aš
Ir net tada, kada jau nebebūsiu.
Aš pakilau šlaitais tais taip aukštai,
Kad nulaipint manęs nerasit trapo,
O, kad dainos nepardaviau už tai
Patsai gyvenimas daina man tapo.

Apleista šventovė

Kaip ir šventovė palikta dievų,
Apleistą dvasia gniuždo vienuma,
Joje nėra maldu, aistrų gyvų,
Šiurpi vėsa ruime jos niūriame
Ir epitafijos rauplėtam akmeny,
Ir prieblandos baiminga gūduma,
Tačiau vis tiek šventovė ji kilni,
Nes savo Dievui ji ištikima.

Gyvenimo romantikai

Romantika,
Žėruok vilčių sietytais!
Romantika,
Svajonėmis plazdėk
Ir žiburiuok
Brangių vardų vardynais,
Kuruok, vairuok,
Patik ir palydėk!

Tu mums neleiski
Būti abejingais
Ir nuo tuštybės
Rūpesčių apgink,
Išmokyk teisti
Ir mylėt aistringai,
Žengt tobulybės
Švento tikslo link!

Ir ne būties
Pavasario puriena,
Ne antika,
Ne tai kas bus poryt,
O dabarties
Romantiška šiandiena,
Romantika,
Laiminga padaryk!

Gyvenimas ir aš

Gyvenimas ir aš – bičiuliai mudu,
Nors pretenzingi viens kitam labai.
Tai mūsų sąjunga ir ryšį glūdų
Kaitrių kontaktų virina žaibai.

Man tinka jo valia ir atkalumas,
Veržlumas, ryžtas, konkreti svaja,
Jo užmojų dalykiškas aiškumas,
Mus siejanti bendrų tikslų gija.

Su juo kartu telkiu ir propaguoju.
Kai dunda darbo, muzika tranki,
Aš su gyvenimu kartu žygiuoju
Kovos ir darbo maršo priešaky.

Kai plaukiame, aš vis ant laivo denio
Tarp saulės, vėjo ir žalių bangų,
Todėl gyvenime veržliajam mano
Nevaržo ribos žvilgsnio ir dainų.

Kai numirsiu

Man po mirties nepinkite vainikų,
Negyvas grožis nuskindų gėlių
Ir nesakykite kalbų gailių,
Statydami paminklą brangų nykų.

Ne man graudeniai ir smėlio kapas.
Nurimkit širdys gailesčiu skauda,
Dalelyte darbų žmonijos tapęs,
Juose gyventi liksiu visada.

Paliekant sceną

Vaidmuo manasis baigėsi. Palieku sceną.
Į užkulisių tamsą išeinu.
Išeisite ir Jūs visi po vieną,
Užbaigę kurt herojus vaidmenų,
Kuriuos Jums pavedė Praamžio režisūra.
Linkiu visiems, kurie ateis vaidint
Ir tiems, kurie jau vaidmenis jų kuria,
Gerai vaidybos tekstą įsimint.
Pasigailės, kas tezės šios nepaiso,–
Vaidinančiųjų klaidos neištaisomos.
Minutės išėjimo mums nejaukios,
Nors puoselėjame dar vis orias minas.
Kai kas galvoja, kad išeina kaukės,
O ištiktųjų tai išeinam mes.
Kaip mes gyvenome, ką jautėm, nieks nežino,–
Visi prisimena tik tai, ką mes vaidinome.
Išeiname. Sugrįžtant mūs nelaukite.
Kitam veiksmė kiti veikėjai veiks.
Sugrįšime ne mes, o mūsų kaukės,
Herogai mūsų grįš, kai pjesė pasibaigs,
Atbėgs iš užkulisių jie prisiminimų tiltu,
Kad salė jiems paplotų arba juos nušvilptų.

Aš ir Tėvynė

Ištirpdė debesys vaiska žydrynės.
Putoja laikas bręstančiais rugiais.
Rasa sudrėkęs pamiškės gaurynas,
Vėjeliui dvelkiant šiurpias pagaugais
Ir vieversėliai virpa virš dirvonų
Skambučiais nesiliaujančiais dindėt.
Didingai teka žalios upės klonių
Ir skuba pakelė žalia žydėt.
Klevų viršūnės šnekasi su vėju.
Kalvyno lingėm supasi gaiva...
Į tavo žalią jūrą įsilieju,
Žalia tėvyne mano, Lietuva

Mano Lietuva

Mano Lietuva – rugių ražienos
Tarp atolo santakų žalių
Ir platus dangus eglynų rėmuos
Pritapytas debesų pilių.

Mano Lietuva – plentų asfaltas
Nuskalaujamas lietaus gaiva,
Vasaros kaitra ir žiemos šaltos
(kai kada) – tai mano Lietuva.

Mano Lietuva – tai jaukūs miestai
Ir plati žmonių šnekos tėkmė,
Nuoširdumo įspūdingi gėstai
Ir ori gyvenimo saktmė,

Mano duona, sūris ir gėrimas,
Mano kraujo karštis ir spalva,
Rūpesti ir darbo įkvėpimas,
Mano eilės – mano Lietuva.

Mano laikmečio žmonės

Mano laikmečio ir krašto žmonėms...
Stebiu minas jų atsargiai tylias.
Juos bolševikmetis išvarė iš visuomenės
Į jų susvetimėjimo olas.

Jau rytas. Šmėklos baidžiusios juos dingo,
Bet tai jiems neįmanoma įteigt.
Jie netgi savi laisvei abejingi
Ir galimybei vienytis ir veikt.

Netoleruojama čia sąžinė ir gėris.
Čia asmenybių nematyt ryškių.
Visoj šaly tebesiautėja žvėrys,
Atslinkę iš šešėlinių miškų.

Jie grobia, riejas dėl turto, daikto,
Kaimynams nepakantūs ir pikti.
Tai žmonės mano laikmečio prakeikto,
Žvėrim ir jų aukomis paversti.

Turinys

Tremtinys	4
xxx	6
Na ir kas	8
Mamai	10
Tėvynės meilė	11
Svetur	12
Nusikaltusi Tėvynė	14
Ištremtasis	16
Tėvynei	18
Tėčiui	19
Žiema Tėvynėje	21
Kučių vakaras	22
Rugpjūčio 4 d.	24

<i>Algirdas Ežerėnas</i>	<i>Per deganti sniegą</i>
Ruduo gimtineje.....	26
xxx.....	28
Spalis Tėvynėje.....	30
Paminklas Bolševizmui.....	32
xxx.....	33
Lageryje.....	34
Liaudies priešė.....	35
I Lietuvą.....	36
Tėviškeje po audros.....	38
Sniegas.....	40
Baltų bažnyčių bokštai.....	45
Absurdika.....	47
Mes kaliniai.....	49
Caras nuogas.....	51
“Komunizmo kūrėjai”.....	52

<u>Rezistento lektorius viltis</u>	<u>54</u>
<u>Amžininkas</u>	<u>55</u>
<u>Kaukolės</u>	<u>57</u>
<u>Tėviškės rimai</u>	<u>58</u>
<u>Ar ne tu, lietuvi!</u>	<u>59</u>
<u>Kai užsimerkiu</u>	<u>65</u>
<u>Rezistentai</u> <u>(Prie nežinomojo rezistentų kapo)</u>	<u>67</u>
<u>Mano tėviškė</u>	<u>68</u>
<u>Žydėk pavasari</u>	<u>69</u>
<u>Motulė</u>	<u>70</u>
<u>Nutilo daina</u>	<u>72</u>
<u>Aš medis</u>	<u>75</u>
<u>Jie nežuvo</u>	<u>77</u>
<u>Ešelonai</u>	<u>78</u>

<i>Algirdas Ežerėnas</i>	<i>Per deganti sniegą</i>
xxx	80
Lietuviai	82
Kovo 11-osios 20-meči minint	84
Tas šventasis naivumas	88
Gyvenimo smuikas	91
Gyvenimas ir daina	92
Apleista šventovė	93
Gyvenimo romantikai	94
Gyvenimas ir aš	96
Kai numirsiu	97
Paliekant sceną	98
Aš ir Tėvynė	99
Mano Lietuva	100
Mano laikmečio žmonės	101

Algirdas Bikulčius
Per degantį sniegą...
Rezistencijos poezija
(1951 – 2011)

Meninis apipavidalinimas
Gediminas Ruzgys